

УДК (334.716+658.589)(477)
JEL 0 33

КАРПІНСЬКА Г.В.

к.е.н., с.н.с.

ст. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: businessdev@ukr.net

HTTPS://ORCID/ORG/0000-0003-4896-1866

ЛУКАЦУК В.В.

м.н.с.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: vasilekl@ukr.net

HTTPS://ORCID/ORG/0000-0002-5891-541X

АНТЕ РОНЧЕВИЧ

Завідувач кафедри економіки бізнесу

Університет Північ, Вараждин, Хорватія

E-mail: ante.roncevic@unin.hr

ОЦІНКА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОГО ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСОВАНОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Актуальність. Одним із основних завдань збалансованого розвитку промислових підприємств та прискорення інноваційного розвитку України є перехід до економіки, яка базується на продуктивному використанні нових знань. Саме знання виступають фактором постіндустріального розвитку та є суспільним благом, яке збільшується у процесі свого використання. В таких умовах значної актуальності набуває створення належних загальноекономічних та інституційних факторів задля вільного руху знань, впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій, ефективного перетворення нових знань у нові технології, продукти і послуги задля розвитку промисловості.

Мета та завдання. Метою статті є дослідження і оцінка загальноекономічного та інституційного середовища в контексті збалансованого та інноваційного розвитку промислових підприємств України.

Результати. У статті досліджені основні загальноекономічні та інституційні фактори зовнішнього середовища промислових підприємств України. Виявлені можливості країни задля формування «економіки знань».

Висновки. Результати аналізу та оцінки загальноекономічних та інституційних передумов збалансованого та інноваційного розвитку промислових підприємств свідчать про належний рівень тільки двох компонентів загальноекономічного середовища – «свобода торгівлі» і «фіскальна свобода». Але на відміну від них, низькі значення отримали такі компоненти як «державні витрати», «свобода інвестицій», «фінансова свобода». Україна має надзвичайно низькі показники у категорії свободи від корупції. Щодо стану захищеності та забезпечення прав власності на даний момент є найгірша ситуація із захистом інтелектуальної власності і незалежністю судочинства. Із вище зазначеного можна зробити висновки, що фінансова система нашої країни є слабкою, а її банківський і фінансовий сектор діють неефективно, що в свою чергу не сприяє формуванню такого загальноекономічного середовища та інституційного, яке б фінансово та законно стимулювало збалансований та зокрема інноваційний розвиток промислових підприємств.

Ключові слова: інноваційна діяльність, технологічне підприємництво, економіка знань, збалансований розвиток, інвестиції.

KARPINSKA A.V.

PhD in Economics

*Institute of Market Problems and Economic & Ecological Research
of the National Academy of Sciences*

French Boulevard, 29, Odessa, Ukraine
E-mail: biznessdev@ukr.net
[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0003-4896-1866](https://orcid.org/0000-0003-4896-1866)

LUKASHCHUK V.V.
Institute of Market Problems and Economic & Ecological Research
of the National Academy of Sciences
French Boulevard, 29, Odessa, Ukraine
E-mail: vasilekl@ukr.net
[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0002-5891-541X](https://orcid.org/0000-0002-5891-541X)

ANTE RONCEVIC, PH.D.
Associate professor, Ph.D.
Department Heads of Department of Business Economics
University North, Varaždin, Croatia
E-mail: ante.roncevic@unin.hr

ESTIMATION ECONOMIC AND INSTITUTIONAL FACTORS IN THE CONTEXT OF BALANCED AND INNOVATIVE DEVELOPMENT INDUSTRIAL ENTERPRISES UKRAINE

Topicality. One of the main tasks balanced development industrial enterprises and acceleration of innovative development Ukraine is the transition to an economy based on the productive use of new knowledge. Knowledge itself is a factor in post-industrial development and is an inexhaustible public good, which increases in the process of its use. In such conditions, the creation of proper general economic and institutional factors for the free movement of knowledge, the introduction of information and communication technologies, the effective transformation of new knowledge into new technologies, products and services are very important.

Aim and tasks. The aim of the article is to study and assess economic and institutional factors in the context of balanced and innovative development Ukrainian industrial enterprises.

Research results. The article deals with the main economic and institutional factors of the environment of industrial enterprises in Ukraine. The complex socio-economic situation in the country is revealed, which causes a shortage of financial resources at the disposal of the Government of Ukraine and regional authorities, and which significantly complicates the process of financial support for innovation development by the state. The possibilities of the country for the formation of a "knowledge economy" are revealed. The main directions of improvement of the general economic and institutional environment for the purpose of balanced and innovative development industrial enterprises.

Conclusions. The results of the analysis and assessment of the general economic and institutional prerequisites of balanced and innovative development of industrial enterprises indicate the proper level of all two components of the general economic environment - "freedom of trade" and "fiscal freedom". But unlike them, low-value components such as "state expenditures", "freedom of investment", "financial freedom". Ukraine has extremely low rates of freedom from corruption. As to security and property rights, at the moment, the worst situation is with regard to intellectual property protection and the independence of the judiciary. From the above it can be concluded that the financial system of our country is weak, and its banking and financial sector are not functioning effectively, which in turn does not contribute to the formation of such a general economic environment and institutional, which would financially and lawfully stimulate a balanced and, in particular, innovative technological development entrepreneurship.

Key words: innovation activity, technological entrepreneurship, knowledge economy, balanced development, investments.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах ринкового середовища, яке характеризується невизначеністю та підвищеною мінливістю, діяльність підприємців, їх поведінка як менеджерів, управлінців, власників бізнесу, формується здебільшого під впливом значної кількості дестабілізуючих чинників. Сьогодні саме уміння підприємців оцінювати та якісно реагувати на зміни є визначальними для збалансованого та інноваційного розвитку промислових підприємств України, які є запорукою розвитку конкурентоспроможної економіки. В свою чергу, ефективність та конкурентоспроможність економіки визначається інституційним середовищем її розвитку, яке розглядається як сукупність основоположних політичних, соціальних, юридичних і економічних правил, що визначають рамки людської поведінки й утворюють базис для виробництва, обміну і розподілу. У зв'язку з цим значної

актуальності набуває створення належних загальноекономічних та інституційних факторів задля вільного руху знань, впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій, ефективного перетворення нових знань у нові технології, продукти і послуги задля збалансованого та інноваційного розвитку промисловості.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Проблемним питанням виділення чинників, які впливають на інноваційну активність підприємств, присвячені праці таких вітчизняних та іноземних науковців, як О.Амоша, І.Герчикова, В.Геець, Б.Буркинський, А.Бутенко, Є.Лазарева, Р.Фатхутдинов, Л.Федулова та ін. У працях цих авторів виділено чинники, які стимулюють та стримують інноваційну активність підприємств, здійснено оцінювання їх значущості, тощо. Основи економіки знань започатковані у працях відомих зарубіжних вчених Ф. Хайєка, Й. Шумпетера, Ф. Махлупа, Д. Белла, М. Портера, М. Кастельса. Серед вітчизняних науковців варто відзначити В. Семиноженка, який обґрунтовує засади економіки знань на державному рівні; В. Гейця у працях якого наголошується, що економіка знань це підґрунтя і головна складова інноваційної економіки; Л. Федулової, яка позиціонує економіку знань як новий технологічний рівень господарювання та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні Україна опинилася перед необхідністю створення сприятливих інституційних та економічних умов задля реалізації потенціалу працівників, які володіють знаннями, що можуть бути реалізовані у нових продуктах та технологіях. Саме через неналежний стан зазначених умов, вітчизняні інтелектуали поступово стають донорами для економік інших країн. Тому, на наш погляд, дослідження, оцінка та визначення шляхів удосконалення загальноекономічного та інституційного середовища промислових підприємств України, виявлення можливостей країни задля формування «економіки знань» потребують подальшого дослідження та розробки.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є оцінка загальноекономічного та інституційного середовища в контексті збалансованого та інноваційного розвитку промислових підприємств України.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Для оцінки загальноекономічного середовища, що сприяє вільному руху знань, впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку підприємництва, скористаємося методологією розрахунку індексу економіки знань KEI (Knowledge Economy Index), який характеризує потенціал країн і їх можливості для адаптації, генерування, дифузії і захоплення «знань задля та при виробництві інноваційної продукції в процесі економічного розвитку» [1], Саме субіндекси економічних стимулів та інституційних режимів (Economic Incentive and Institutional Regime), та розвитку інформаційної інфраструктури (Information and Communication Technology ICT) (ресурси, що забезпечують комунікації, поширення та обробку інформації) надають можливість оцінити загальноекономічне середовище у контексті сприяння вільному руху знань, впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку підприємництва [2].

Економічна та інституційна система країни повинні забезпечувати стимули для ефективного використання існуючих, а також придбання нових знань та їх застосування в економічній діяльності для підвищення продуктивності, поліпшення якості, впровадження інновацій та запуску нових підприємств. А динамічна інформаційна інфраструктура забезпечує ефективну комунікацію та полегшує розповсюдження й обробку інформації.

За оцінками Світового банку Україна посіла 56 місце серед 146 країн в рейтингу Індексу Економіки знань (Knowledge Economy Index (KEI) з показником індексу 5,73. У провідних країн світу він перевищує 8,21. За Індексом економіки знань, завдяки високим показникам з освіти і підготовленості громадян, Україна посідає 21 місце та перше місце серед країн зі слабкими середньо інтегрованими економіками, що також підтверджується рейтингом за складовою «Людські ресурси» SII (Summary Innovation Index). Проте, саме за показниками (табл. 1), які складають субіндекси економічних стимулів та інституційних режимів та ІКТ, Україна займає досить низькі позиції 93 та 77 відповідно зі 149 країн (табл. 1, рис. 1) [3].

Економічні стимули та інституційні режими. Зазначимо, що для оцінки показника субіндексу економічного та інституційного режиму відповідно до методології KEI (Knowledge Economy Index) використовується індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom), що розробляється з 1995 року Heritage Foundation у співпраці з The Wall Street Journal.

Ранжування країн за індексом економіки знань

Ранг	Країна	Індекси		Субіндекси							
		ІЕЗ	ІЗ	Економічних стимулів та інституційного режиму		Освіти		Інновацій		ІКТ	
				Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс	Ранг	Індекс
1	Швеція	9,43	9,38	4	9,58	6	8,92	2	9,74	2	9,49
2	Фінляндія	9,33	9,22	2	9,65	11	8,77	3	9,66	6	9,22
3	Данія	9,16	9,00	3	9,63	15	8,63	5	9,49	13	8,88
4	Нідерланди	9,11	9,22	19	8,79	12	8,75	7	9,46	5	9,45
5	Норвегія	9,11	8,99	8	9,47	3	9,43	17	9,01	17	8,53
6	Нова Зеландія	8,97	8,93	14	9,09	1	9,81	22	8,66	23	8,30
7	Канада	8,92	8,72	7	9,52	16	8,61	10	9,32	24	8,23
8	Німеччина	8,90	8,83	13	9,10	23	8,20	12	9,11	8	9,17
9	Австралія	8,88	8,98	23	8,56	2	9,71	19	8,92	22	8,32
10	Швейцарія	8,87	8,95	6	9,54	41	6,90	1	9,86	7	9,20
...
55	Росія	5,78	6,96	117	2,23	44	6,79	41	6,93	45	7,16
56	Україна	5,73	6,33	93	3,95	21	8,26	59	5,76	77	4,96

Рис. 1. Індикатори індексу економіки знань України

Експерти The Heritage Foundation визначають, що економічна свобода – це відсутність урядового втручання або перешкоджання виробництву, розподілу та споживанню товарів і послуг, за винятком необхідних громадянам захисту і підтримки свободи як такої [4]. Індекс економічної свободи базується на десяти компонентах, що формуються у чотири групи:

1. верховенство права (права власності, свобода від корупції);
2. обмеження уряду (фіскальна свобода, державні витрати);
3. регуляторна ефективність (свобода бізнесу, свобода ринку праці, монетарна свобода);

4. відкритість ринків (свобода торгівлі, свобода інвестицій, фінансова свобода).

Згідно із звітом «Рівня економічної свободи у світі 2017» Україна посідає 166 місці зі 180 країн світу. Індекс економічної свободи України становить 48,1 бала зі 100 можливих, що свідчить про депресивний стан країни. Згідно проаналізованих категорій економічної свободи (табл. 2) найбільше падіння відбулося у категорії монетарна свобода у розмірі 19,5 бали, а найбільший приріст у категорії права власності – 16,4 бали.

Таблиця 2

Динаміка індексу економічної свободи України, 2016-2017рр.

Категорія економічної свободи			
Назва категорії	2016	2017	Приріст, +/-
1. Права власності	25,0	41,4	+16,4
2. Свобода від корупції	26,0	29,2	+3,2
3. Фіскальна свобода	78,6	78,6	0
4. Державні витрати	30,6	38,2	+7,6
5. Свобода бізнесу	56,8	62,1	+5,3
6. Свобода ринку праці	47,9	48,8	+0,9
7. Монетарна свобода	66,9	47,4	-19,5
8. Свобода торгівлі	85,8	85,9	+0,1
9. Свобода інвестицій	20,0	25,0	+5,0
10. Фінансова свобода	30,0	30,0	0
Місце в світовому рейтингу	162,0	166,0	+4,0
Індекс економічної свободи	46,8	48,1	+1,3
Тип країни	Не вільна	Не вільна	Не вільна

Індекс економічної свободи розраховується як середнє арифметичне десяти економічних свобод. За категоріями економічної свободи Україна посідає такі місця серед країн світу: права власності – 123, свобода від корупції – 154, фіскальна свобода – 100, державні витрати – 161, свобода бізнесу – 111, свобода ринку праці – 146, монетарна свобода – 184, свобода торгівлі – 54, інвестиційна свобода – 165, фінансова свобода – 160 [4].

Згідно із отриманими результатами варто визначити частку кожної із чотирьох груп в індексі економічної свободи.

Верховенство права. В цій групі спостерігається невелике зростання, не дивлячись на те, що великий бізнес ще має суттєвий вплив на політику та бюджетні витрати [5]. Україна має надзвичайно низькі показники у категорії свободи від корупції. Щодо стану захищеності та забезпечення прав власності на даний момент є найгірша ситуація із захистом інтелектуальної власності і незалежністю судочинства.

Позиції країни у рейтингу Глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму за показником «Захист інтелектуальної власності» є одним з найнижчих 2009/2010рр. – 108 місце зі 133, 2016/2017рр. – 125 зі 138 [6]. Зокрема, слід відмітити, що Закон України «Про судоустрій і статус судів» не передбачає створення патентних судів в Україні, що призводить до досить низької ефективності вирішення судових спорів, пов'язаних із захистом об'єктів інтелектуальної власності. Також в країні майже не розвивається недержавна система захисту інтелектуальної власності.

Як відмічається у Концепції Реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні «державна система правової охорони інтелектуальної власності засвідчила низьку ефективність у розв'язанні ключових завдань і нездатність забезпечити розвиток сфери інтелектуальної власності як важливого елементу національної інноваційної системи та базису інноваційної економіки держави.

Недосконала та інертна на зміни система державного управління сферою правової охорони інтелектуальної власності призвела до відсутності істотного прогресу в адаптації нормативно-правової бази до сучасних економічних та політичних умов (боротьба з «патентним тролінгом», Інтернет-піратством, задоволення потреб ІТ-галузі, військово-промислового та агропромислового комплексів тощо)» [7].

1. Обмеження уряду. Індекс фіскальної свободи має досить непогане значення, попри постійним змінам у нормативно-правовому забезпеченні, зокрема податкової сфери. Слід зауважити і те, що Податковий кодекс України не містить положень щодо стимулювання інноваційної діяльності, трансферу технологій, а також проведення науково-технічної діяльності підприємствами. У кодексі відсутні терміни "інновації", "інноваційна діяльність". Водночас податкові важелі розвитку інновацій широко застосовуються в Європейському Союзі. Пільгове оподаткування проведення досліджень і розробок та інноваційної діяльності в ЄС включає: пільги для молодих інноваційних компаній, зменшення прибуткового податку та відрахувань на соціальне страхування для наукових працівників, пільгове оподаткування доходів від використання винаходів, прискорену амортизацію для певних типів обладнання, зниження оподаткування доходів юридичних осіб і місцевих податків для неприбуткових науково-дослідних установ та звільнення від сплати внесків на державне соціальне страхування для нових підприємств у несприятливих регіонах, звільнення від податків для венчурних компаній, звільнення від податків за умови придбання сучасних технологій тощо [8].

В Україні в останні роки спостерігається зниження рівня державних витрат на декілька відсотків ВВП. Разом з тим, основним недоліком українського уряду є те, що він розподіляє майже половину ВВП на відміну від країн – лідерів рейтингу, у яких цей показник сягає 17-19% ВВП [9].

2. Регуляторна ефективність. Дана група найбільш негативно впливає на індекс економічної свободи, в першу чергу показником цього в Україні є багато державних регуляторних органів, які знаходяться в стані реформування, що створює додаткову невизначеність для бізнесу.

Середній показник інфляції за останні 3 роки (2014-2017 рр.) становить 126,9%, що зумовлює падіння оцінки монетарної свободи в Україні, яка могла б бути вищою, якби не практика цінового регулювання на деяких ринках.

3. Відкритість ринків. Свобода торгівлі – це єдиний з 10 компонентів, який в Україні є на першій позиції. Хороші показники свободи торгівлі Україна отримує завдяки досить низькому показнику середньозваженого митного збору (в Україні він дорівнює 2,8%).

Низьку оцінку інвестиційної свободи Україна отримала в основному через непрозорість і неефективність роботи чиновників у сфері інвестиційної діяльності в країні, обмежень для іноземних інвесторів на купівлю землі, обмежень мобільності капіталу.

За фінансовою свободою, що оцінює 5 напрямів: ступінь державного регулювання фінансових послуг, частка державної власності на фінансово-банківському ринку, рівень розвитку фінансового ринку, вплив держави на розподіл кредитів і відкритість ринку до міжнародної конкуренції, – Україна стабільно втрачає свої позиції та з 2010 року стабільно отримує оцінку в 30 балів. Це свідчить про високий ступінь втручання держави у функціонування фінансового сектору. Згідно з методологією дослідження, така низька оцінка цього показника означає, що держава відіграє велику роль у розподілі кредитних ресурсів, володіє або контролює більшість фінансових установ або домінує на ринку. Фінансові інституції і банки зазнають перешкод у своїй діяльності, а діяльність іноземних фінансових інституцій значною мірою обмежена.

Таким чином, проведений аналіз індексу економічної свободи України відображає належний рівень всього двох компонентів – «свобода торгівлі» і «фіскальна свобода». Але на відміну від них, низькі значення отримали такі компоненти як «державні витрати», «свобода інвестицій», «фінансова свобода», «захист прав власності», «свобода від корупції». Із вище зазначеного можна зробити висновки, що фінансова система нашої країни є слабкою, а її банківський і фінансовий сектор діють неефективно, що в свою чергу не сприяє формуванню такого загальноекономічного середовища, яке б фінансово та законно стимулювало збалансований та інноваційний розвиток промислових підприємств України.

Розвиток інформаційної інфраструктури. Індекс ICT (Information and Communication Technology) характеризує рівень розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, що сприяє ефективному розповсюдженню та обробці інформації.

Інформаційна інфраструктура - це своєрідний каркас технологічного підприємництва, необхідний інструмент для досягнення його економічного зростання та розвитку. Сучасна інформаційна інфраструктура забезпечує ефективну передачу, розповсюдження та обробку інформації.

Індекс розвитку ІКТ розроблений Міжнародним телекомунікаційним союзом у 2007 році включає наступні показники:

- кількість телефонів на 1000 жителів. Показник розраховується як сума кількох телефонних ліній, що з'єднують користувача пристрою з мережею телефонного зв'язку, на 1000 мешканців та кількостей мобільних телефонів на 1000 мешканців. Зокрема, за даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації в Україні [10], у 2014 році цей показник становив 1661, зокрема забезпеченість мобільним зв'язком становила 1424. Забезпеченість населення фіксованим телефонним зв'язком станом на 01.07.2017 по Україні у розрахунку на 1000 жителів склала 178. Забезпеченість населення рухомим (мобільним) зв'язком 1312.

- кількість комп'ютерів на 1000 жителів. Показник розраховується як сума настільних комп'ютерів і ноутбуків, що приходиться на 1000 мешканців. В Україні цей показник становив 616.

- кількість користувачів Інтернету на 1000 жителів. Станом на 01.07.2017 забезпеченість населення Інтернет послугами у розрахунку на 1000 жителів по Україні становить 417. Кількість абонентів мережі Інтернет зросла на 20,3% у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року та склала 17703,9 тис. осіб, з них 15998,4 тис. осіб (або 90,4%) отримують послуги широкопasmового доступу до мережі Інтернет. Слід відзначити, що широкопasmовий доступ до мережі Інтернет в Україні – це технологія швидкісної передачі даних із швидкістю не менше 128 Кбіт/с по телекомунікаційних мережах (дротових або бездротових). У Європі не менше 100 Мбіт/с. Україна за часткою впровадження і розвитку сучасних ІКТ-технологій значно, мінімум на 10 років, відстає від провідних країн.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати аналізу та оцінки загальноекономічних та інституційних передумов збалансованого та інноваційного розвитку промислових підприємств свідчать про належний рівень тільки двох компонентів загальноекономічного середовища – «свобода торгівлі» і «фіскальна свобода». Але на відміну від них, низькі значення отримали такі компоненти як «державні витрати», «свобода інвестицій», «фінансова свобода». Україна має надзвичайно низькі показники у категорії свободи від корупції. Щодо стану захищеності та забезпечення прав власності на даний момент є найгірша ситуація із захистом інтелектуальної власності і незалежністю судочинства. Із вище зазначеного можна зробити висновки, що фінансова система нашої країни є слабкою, а її банківський і фінансовий сектор діють неефективно, що в свою чергу не сприяє формуванню такого загальноекономічного середовища та інституційного, яке б фінансово та законно стимулювало збалансований та зокрема інноваційний розвиток промислових підприємств.

Складна соціально-економічна ситуація в країні обумовлює дефіцит фінансових ресурсів, які мають в розпорядженні уряд України і регіональна влада, та ускладнює процес фінансової підтримки інноваційного розвитку з боку держави. У зв'язку з цим фінансування інноваційних проектів повинно відбуватися з якомога більшої кількості джерел. Це потребує створення дієвого механізму консолідації фінансових ресурсів державного і приватного секторів та дієвої системи контролю за їх цільовим використанням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденский О.В., Рыбак О.П. Инновационная цивилизация XXI века: конвергенция и синергия NBIC-технологий. Тенденции и прогнозы 2015-2030. Информационно-аналитический бюллетень. 2010. №3.
2. Дугінець Г.В. Формування економіки знань в умовах глобальних науково-технологічних трансформацій. Економічний простір. 2014. №86. С.11
3. Світовий банк. URL: <http://web.worldbank.org/archive/website01030>
4. The Heritage Foundation 214 Massachusetts Avenue, NE Washington, 2017 URL: <http://www.heritage.org/index/download>
5. Економічний дискусійний клуб: Рівень економічної свободи України. URL: <http://edclub.com.ua>
6. The Global Competitiveness Index 2016-2017 (англ URL: <http://widgets.weforum.org/global-competitiveness-report-2017/>)
7. Розпорядження КМУ від 1 червня 2016р. № 402-р «Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-p>

8. Законодавче регулювання інноваційної діяльності в Європейському Союзі та державах – членах ЄС / за ред. Авігдора, Г., Капіци, Ю. К. : Фенікс, 2011. С. 29–35.
9. Українське товариство економічних свобод. URL: <http://www.ueff.org>
10. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації URL: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=138&language=uk>

REFERENCES

1. Rudenskyj, O.V., Rїbak, O.P. (2010). Innovative civilization of the XXI century: convergence and synergy of NBIC-technologies [Innovative civilization of the XXI st century: convergence and senegia NBIC-technology]. Trends and forecasts 2015-2030. Ynformacyonno-analytycheskyj bjulletenj, 3 [in Russian].
2. Dughinecj, Gh.V. Formuvannya ekonomiky znan v umovakh hlobalnykh naukovotekhnolohichnykh transformatsiy [Formation of knowledge economy in the conditions of global scientific and technological transformation]. Ekonomichnyj prostir., 86, 11 [in Ukrainian].
3. World Bank. Retrieved from : <http://web.worldbank.org/archive/website01030>
4. The Heritage Foundation 214 Massachusetts Avenue, NE Washington, 2017 Retrieved from: <http://www.heritage.org/index/download> [in English].
5. Ekonomichnyy dyskusyyny klub: Riven ' ekonomichnoyi svobody Ukrayiny. [Economic Discussion Club: The level of economic freedom of Ukraine]. Retrieved from: <http://edclub.com.ua> [in Ukrainian].
6. The Global Competitiveness Index 2016-2017. Retrieved from: <http://widgets.weforum.org/global-competitiveness-report-2017> [in English].
7. Rozporyadzhennya KМУ vid 1 chervnya 2016r. № 402-r «Pro skhvalennya Kontseptsiyi reformuvannya derzhavnoyi systemy pravovoyi okhorony intelektualnoyi vlasnosti v Ukrayini» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Concept of Reforming the State System of Legal Protection of Intellectual Property in Ukraine]" No. 402-p . (2016, June 1) Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-p> [in Ukrainian].
8. Avihdora, H. & Kapitsy, Yu. (Eds.). (2011). Zakonodavche rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti v Yevropeiskomu Soiuzi ta derzhavakh – chlenakh YeS [Legislative regulation of innovation activity in the European Union and EU member states lity]. Kyiv. Feniks. [in Ukrainian].
9. Ukrainian Society for Economic Freedoms. Retrieved from: <http://www.ueff.org> [in Ukrainian].
10. Natshonal'na komіsiya, shcho zdіysnyuk derzhavne reguluyuvannya u sferі zv'yazku ta hnfomatizatsii [National Commission, which carries out state regulation in the field of communication and informatization]. Retrieved from: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=138&language=uk> [in Ukrainian].